

Posudek bakalářské práce Terezy Opelkové Lexikální analýza písňových textů Karla Plíhala

Nutno předeslat, že téma práce je značně náročné – zkoumání a popis lexika v textech uměleckého stylu vyžaduje dobrou orientaci v lexikologickém systému (takovou schopnost autorka zjevně prokazuje), ovšem zásadní systémový problém (na rozdíl od textů nociónálních) vychází z přítomnosti konotačních příznaků, jejichž popis je nesnadný. I v této oblasti zkoumání se autorka citlivě snaží, znajíc dopodrobna texty Plíhalových písní, jednotlivé spoluvýznamy identifikovat a vyjádřit jejich estetický účinek.

Struktura práce je zvolena vhodně. S oddílem označeným jako Praktická část by mělo u předcházejícího oddílu korespondovat označení Teoretická část. Vzhledem k normě odborného stylu, kterou by měla bakalářská práce respektovat, pokládám pojetí Úvodu za příliš osobní. Jednotlivé kapitoly a podkapitoly jsou logicky uspořádány. V Závěru jsou získané poznatky konfrontovány se třemi pracovními hypotézami, vyslovenými na s. 1–2.

Na základě zkoumaných textů patnácti Plíhalových písní, jež autorka velmi důkladně charakterizuje po stránce obsahové, jsou vyvozeny závěry plynoucí z cíle práce. Stěžejní kapitola (7) prezentuje a lokalizuje jednotlivé typy zkoumaných lexikálních prostředků. Nutno zde ocenit autorčinu snahu zevrubně popsat lexikální plán zvolených písňových textů.

Nelze bohužel přehlédnout četné věcné i jazykové nedostatky. Uveďme některé: Ze způsobu prezentovaných dokladů (s. 37–38) není zřejmé, čím se navzájem anafora, epifora, epanastrofa a epizeuxis odlišují, resp. na jakém principu opakování jsou tyto básnické prostředky založeny – jejich příklady měly být uvedeny v rámci celých veršů, popř. slok. Rovněž definice těchto figur (s. 15–16) postrádají příklady. Domnívám se, že je problematické pokládat výraz *mlčet o mně* za frazém, podobně jako na s. 39 kvalifikovat výrazy *písnička se ztratila*, *vločka ležela před masnou* či *vzpomínky se snesly na zem* jako vyjádření personifikovaná. Výraz *opilý štěstím* není metonymie (s. 41). Na s. 30 je vzhledem k tématu práce nepatřičné vyjádření, že „nespisovné výrazy tvoří také významnou část textů, ale jde zejména o obecně české koncovky“ (má být „obecněčeské“). Výraz *býti* není knižní slovo (s. 31), slovo *flaška* není hovorový, ale obecněčeský lexém, slova *odlítout* a *slítnout* nelze pokládat za hovorové lexémy, nýbrž za hovorové hláskové varianty v opozici ke knižním hláskovým variantám *odlétnout*, *slétnout*, jev patří do roviny hláskoslovné, nikoli lexikologické. U výrazů *odlítout* a *mlíko* nejde o změnu í za ej, jak je uvedeno pod čarou na s. 32. Není zřejmé, proč se autorka domnívá, že posluchači očekávají v Plíhalových textech užívání nespisovných lexémů (s. 30).

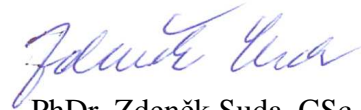
Bakalářskou práci bohužel znehodnocují četné stylistické neobratnosti či nevhodnosti – uveďme některé: „Národní jazyk můžeme pomyslně rozdělit na strukturní a nestrukturní útvary“ (s. 10), „Poslední tendence, kterou můžeme sledovat, jsou internacionalismy“ (s. 14), „verš a rým vychází z Josefa Hrabáka...“ (s. 17), „...přirovnání vychází z Bečky...“ (s. 35). Na s. 18 (podkap. 5.6.2) není zřejmé, zda je podána definice rýmu či verše. Vyjádření na s. 7 (2. odst.) je nesrozumitelné: „Plíhal sám má k poezii blízko a je jedním ze zdrojů jeho inspirace“.

V práci najdeme nedostatky gramatického charakteru, např. na s. 5 je chybný tvar adjektiva (*definitivnímu* namísto *definitivního*), „vyjádření vztahu založeném“ namísto „založeného“ (s. 15), na s. 14 (poslední ř.) je porušena shoda, stejně jako na s. 24 (3. ř.), na s. 21 (3. ř. zdola) je užit chybný tvar přivlastňovacího adjektiva, stejně jako na s. 23 (9. ř. zdola) – „vypravěčovo dívce“.

V celkovém efektu kvalitu práce výrazně snižuje vysoká frekvence pravopisných chyb, povětšinou interpunkčních – s. 43 (4. ř.), s. 2 (6. ř.), s. 3 (6. ř. zdola), tamtéž (4. ř. zdola), s. 5 (4. ř. zdola), s. 11 (předposlední ř.), s. 13 (6. ř. zdola), s. 17 (5. ř.), s. 20 (4. ř. podkap. 6.2), s. 21 (6. ř.), s. 23 (5. ř. zdola). Na s. 25 (6. ř. zdola) chybí předložka *v*, ve slově „lingvistické“ (v Obsahu) je překlep.

Vzhledem k řadě pozitiv, jež bakalářská práce Terezy Opelkové vykazuje (zvládnutí kompozice, důkladná analýza lexikálního materiálu, práce s prameny, podrobné vyhodnocení hypotéz či některé zajímavé závěry) je možno, domnívám se, i přes značnou četnost jazykových nedostatků práci doporučit k obhajobě.

Doporučený klasifikační stupeň: **dobře**.



PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
oponent

Rokycany 30. 8. 2017